

## [Vagn Bro.]

Foretagenders Vedkommende, som man ønsker at oprette her i Landet, skal være rede til at lægge dem udenfor Hovedstaden. Jeg er tilfælde klar over, at her er en alt for stor Centralisation, Hovedstaden er i sig selv for stor for dette Land og skulde ikke yderligere forøges ved at lægge mere og mere til. Men vi maa paa den anden Side kræve, at det, som Jylland skulde faa i en saadan Tid, ikke skulde være det, som her foreslaas, som efter vor Mening kun er Annekset, kun er Aflastningen fra Landets Hovedstad. Vi ønsker, at det skulde blive en Lærerhøjskole, som i Kraft af sit indre Værd og i Kraft af det, som den kunde medgive, skulde være i Stand til at hævde sin Stilling. Og vi har ment for vort Vedkommende, at intet var rimeligere, end at Jylland, som er den eneste Del af Norden, som er landfast med Kontinentet, som er det Sted, hvor Brydningerne for nordisk Tanke og Aand finder Sted, skulde blive det Sted, som fik et saadant Særudtryk for den nordiske Fællestanke, den dansk-nordiske Aand, Historie og Kultur, og vi kan egentlig ikke se, at det er urimeligt at have et saadant Synspunkt.

Jeg skal med den højtærede Formands Tilladelse lige citere et Par Ord fra Universitetsudvalgets Betænkning, og jeg tillader mig at citere en Mand, om hvem jeg ved, at den højtærede Undervisningsminister ikke vil være uenig med mig i, at det er ikke en Mand, som har Sønderjylland paa Læben hver Dag, men som snarest kan siges at være en Mand, der giver Udtryk for en radikal aandelig Tankegang. Jeg tænker her paa den tidligere Rektor ved Kolding højere Almenskole, Georg Bruun. Jeg beder bemærket, at det er en Mand netop af en udskuende Tankegang; han siger i Betænkningen pag. 29:

„I den aarhundredgamle Kamp mellem Dansk og Tysk er Dansk trængt længere og længere Nord paa, med det Resultat, at det sydlige Slesvig nationalt set er fuldstændig tabt, og at Tyskheden har sat sig kraftigt fast i Nordslesvig. Vi har altid lært i vor Historieundervisning, at Skylden var en daarlig dansk Administration. Det er utvivlsomt, at en Del af Skylden maa søges der; saa meget større Anledning er der da nu for os til at anstrenge os med alle til vor Raadighed staaende Midler for, at ikke den samme Anklage i Fremtiden skal kunne rettes mod os. Vore Midler i denne Kamp er efter vor Folkenatur kun aandelige, alle Tvangs-

midler er udelukkede. Og saa bliver Spørgsmaalet, om det er rigtigt, naar der skal ordnes et Universitet i Jylland, da ikke at ordne det paa en saadan Maade, at det ogsaa kan tage en virksomhedsfuld Del i den nationale Kamp.“

Her tænker jeg ikke paa nogen Kamp vendt mod nogen enkelt Nation, men jeg tænker paa dette: Forsvaret for den særlig dansk-nordiske Tanke, det, som fandt Udtryk, da den norske liberale Statsminister Mowinkel talte om Sønderjylland som Danmarks og Nordens hellige Jord. Jeg vil derfor for min Part mene — og min ærede Kollega mener det ogsaa —, at i en Tid, hvor det var rimeligt at paabegynde dette, burde det være paa et saadant særpræget Grundlag. Jeg skal dertil kun føje, at for mig skal i øvrigt Stedet ikke være afgørende. Vi vil ogsaa fra vor Side være villige til at drøfte Jyllands Hovedstad, men det forekommer mig mærkeligt, at den ærede Ordfører (Sneum) talte om Decentralisation; der findes ogsaa en vis Form for Centralisation i Jylland. Hvorfor skal vi stadig her i Landet lægge alle vore Anstalter i de store Byer, og hvorfor maa vi nu, da der skal anlægges et nyt Universitet, tage Landets næststørste By? Jeg skal henvise til den Betænkning, som vi har afgivet, men jeg ønsker dog dertil at føje, at om det skal være Viborg, Kolding, Vejle eller en anden By, skal ikke være afgørende. Alle disse Byer vil hver især kunne bruges til den særprægede Højskole, der ikke har Hospitaler som et nødvendigt Grundlag. Vi var ovre i Aarhus og saa paa det projekterede Distrikt, og jeg skal villig erkende, at der var meget i den Plan, der kunde se tiltalende ud. Men der vil sikkert ikke gaa mange Aar, før dette Distrikt er omgivet af Bygninger, Beboelseskaserner, saaledes som Følgen maa blive i en By i Udvikling. Vi vilde foretrække, at Kollegiesystemet kunde blive Resultatet, ikke alene hvad det indre, men ogsaa hvad det ydre angaar.

Jeg skal sluttelig gøre et Par Bemærkninger om det Grundlag, som er indhentet for dette Lovforslag i Udvalget. Vi har tilladt os i Betænkningen at sige, at Sagen er forberedt i allerstørste Hast, og dette maa jeg gentage. Jeg har den faste Overbevisning, at hvis en uhildet Domstol skulde undersøge det indhentede Materiale, maatte den som Helhed taget støtte de Anskuelser, der gaar imod det foreliggende Lovforslag. Der er navnlig to Punkter, der har været drøftet i Udvalget: Forholdet til de andre nordiske Lande, Norge og Sverige, og det